

5. Волошина В. В. Правовые проблемы регулирования государственной службы в Российской Федерации : автореф. дис. ... канд. юрид. наук / В.В. Волошина. – М., 1993. – С. 12-13. 6–19. www.rada.gov.ua

Аннотація

Стець О.Н. Функции Главного управления государственной службы Украины. – Статья.

Статья посвящена рассмотрению вопросов определения сущности, правовой природы и видов функций Главного управления государственной службы Украины. Особое внимание уделено вопросу обновления содержания функций в контексте адаптации института государственной службы к стандартам Европейского Союза.

Ключевые слова: государственная служба, Главгосслужба, функции Главгосслужбы, управление государственной службой.

Summary

Stets O.N. Functions of Head Department of state service of Ukraine. – Article.

Article is devoted to the consideration of questions of definition of the essence, legal nature and kinds of functions of Head Department of state service of Ukraine. Special attention is devoted to the question of renovation of functions contents in the context of adaptation of the state service institute to the European Union standards.

Key words: state service, Head Department of state service of Ukraine, functions of Head Department of state service of Ukraine, state service management.

УДК 343.9:207

Т.Р. Короткий

ІСТОРИКО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОЇ ЗАБОРОНИ ЗАБРУДНЕННЯ МОРСЬКОГО СЕРЕДОВИЩА В КРИМІНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ

Імплементация міжнародно-правових норм, що стосуються заборони забруднення морського середовища, включає як адміністративно і цивільно-правові аспекти, так і питання кримінальної відповідальності. Необхідність визначення відповідності до міжнародно-правових зобов'язань національного законодавства України в частині встановлення кримінальної відповідальності за забруднення морського середовища, визначення його ефективності є метою даної статті.

Незважаючи на те, що питанням міжнародно-правового регулювання охорони морського середовища, з одного боку, і питанням кримінально-правової охорони навколишнього середовища – з іншого, присвячена значна кількість наукових досліджень, розглянута в даній статті проблематика вивчалася у відносно невеликій кількості наукових праць. До них варто віднести дослідження В.П. Кириленко і В.Ф. Сидорченко, А.К. Князькіної, Т.Р. Короткого, О. Покрещук, Л.П. Сперанської [13; 14, с. 109-112; 15, с. 50-53; 16, с. 165-169; 20, с. 68-71; 21].

Виходячи з цього, ми визначили такі завдання: визначити роль інституту кримінальної відповідальності в охороні морського середовища в контексті виконання міжнародно-правових зобов'язань державою із захисту і збереження морського середовища; здійснити історико-правове дослідження становлення й еволюції кримінально-правової відповідальності за забруднення морського середовища в Україні; охарактеризувати склад злочину, передбачений ст. 243 КК України; проаналізувати деякі положення ст. 243 КК України з приводу відповідності до міжнародно-правових зобов'язань України і чинного законодавства.

Міжнародний характер використання Світового океану визначає необхідність як розмежування, так і оптимального сполучення заходів для запобігання забрудненню морського середовища, що повинні бути прийняті на національному і міжнародному рівнях. Національним аспектом проблеми є регламентація діяльності з охорони морського середовища морських просторів, що перебувають під суверенітетом прибережної держави, а також у межах виключної економічної зони; контроль держави прапора за дотриманням міжнародних норм і стандартів у сфері охорони морського середовища від забруднення; повноваження держави порту з контролю за дотриманням міжнародних норм і стандартів у сфері охорони морського середовища від забруднення. Важлива роль національного права в процесі реалізації міжнародних угод є загальновизнаною. Тому в даний час великого практичного значення набувають проблеми взаємодії цих правових систем, у тому числі у сфері охорони морського середовища від забруднення.

Загальний підхід до проблеми ілюструє висловлення А. Фердросса, котрий відзначав, що «держави зобов'язані на основі міжнародного права переслідувати визначені неправомірні діяння, що регулюються почасти загальним міжнародним правом, а почасти міжнародними договорами» [22, с. 148]. Одним із ефективних елементів правового регулювання є встановлення відповідальності за порушення. Бо, як підкреслює професор В. М. Денисов, «міжнародне право покладає зобов'язання на держави як на корпоративний орган, а не на індивідууми чи органи, що складають державу. Громадянин зв'язаний законом своєї держави і не зобов'язаний коритися міжнародному праву, якщо право його держави не забезпечує покору його міжнародному праву, хоча держава як корпоративний орган зв'язана нормами останнього» [11, с. 7]. Приведення національного законодавства, у тому числі шляхом уведення певних заборон і кримінально-правової відповідальності за їх порушення, у відповідність до міжнародно-правових зобов'язань є обов'язком держав-учасниць конвенцій.

Це стосується й установлення відповідальності відповідно до міжнародних зобов'язань. Як зазначав П. Казанський, «право кожної утвореної держави містить у собі кримінально-правові постанови, що стосуються різних порушень міжнародного права» [12, с. 176].

Заборона забруднення морського середовища сформульована в таких конвенціях, у яких бере участь Україна: Конвенції ООН з морського права 1982 р. [1], Конвенції із запобігання забрудненню моря скиданнями відходів і інших матеріалів 1972 р. [2], Міжнародній конвенції із запобігання забрудненню із

суден 1973 р., зміненої Протоколом до неї 1978 р. (далі – МАРПОЛ-73/78) [3], Конвенції про захист Чорного моря від забруднення 1992 р. [4] Проаналізуємо зміст положень зазначених конвенцій щодо заборони забруднення морського середовища.

У Конвенції 1972 р., МАРПОЛ-73/78 і Конвенції 1992 р. встановлена пряма заборона забруднення морського середовища, а в Конвенції 1982 р. – обов'язок держав захищати і зберігати морське середовище і встановлювати закони і правила для запобігання, скорочення і збереження під контролем забруднення морського середовища і дотримувати міжнародні правила і стандарти в цій сфері, до яких, безсумнівно, належать конкретні випадки заборони забруднення, встановлені іншими конвенціями. Норми Конвенції 1982 р. більшою мірою встановлюють юрисдикційні правила, але тільки в цій Конвенції йдеться про питання кримінальної відповідальності. У Конвенції 1972 р. йдеться про заборону порушення положень Конвенції й обов'язки держави вжити відповідних заходів з метою запобігання дій у порушення положень Конвенції і для покарання за такі дії. У МАРПОЛ-73/78 міститься загальна вимога встановлення санкцій за порушення Конвенції. У Конвенції 1992 р. міститься вказівка про необхідність уведення відповідальності за шкоду, завдану морському середовищу. Таким чином, жодна з розглянутих конвенцій прямо не передбачає встановлення кримінальної відповідальності за забруднення морського середовища. Проте встановлення у внутрішньодержавному праві мір відповідальності, у тому числі й кримінальних, на підставі виконання зобов'язань за конвенцією, як це мало місце в разі введення кримінальної відповідальності у СРСР, а також наявність відповідних зобов'язань України дозволяє відносити склад злочину, передбачений ст. 243 Кримінального кодексу України, до конвенційних злочинів.

Проаналізуємо зміст положень, які імплементують вимоги щодо заборони забруднення морського середовища зазначених конвенцій у законодавство України.

Україна, виконуючи прийняті на себе міжнародно-правові зобов'язання, приділяє значну увагу вдосконаленню свого національного законодавства, у тому числі у сфері міжнародних зобов'язань, зв'язаних з охороною морського середовища. Законодавство України містить значну кількість правових норм, покликаних забезпечити охорону морського середовища. Важливе значення для забезпечення ефективності функціонування механізму охорони морського середовища від забруднення має юридична відповідальність.

У Кримінальному кодексі України від 5 квітня 2001 р. норми, що передбачають відповідальність за злочини проти навколишнього середовища, зазнали істотних змін. Не стали винятком норми про кримінальну відповідальність за забруднення морського середовища, передбачену ст. 243 Кримінального кодексу України. Насамперед ця норма сформувалася у вітчизняному законодавстві під впливом положень міжнародних угод і пройшла певну еволюцію в кримінальному законодавстві спочатку СРСР, УРСР і незалежної України.

До прийняття в 1961 р. Кримінального кодексу УРСР у вітчизняному кримінальному законодавстві була відсутня кримінальна відповідальність за

забруднення водоймищ. Аналогічна ситуація спостерігалася й в інших союзних республіках [17, с. 433].

У КК УРСР 1961 р. була введена ст. 228, що передбачала відповідальність за забруднення рік, озер, водоймищ, каналів, ставків, тимчасових водотоків, джерел і інших водних об'єктів, підземних вод неочищеними і незнешкодженими стічними водами, залишками і відходами промислових, сільськогосподарських, комунальних і інших підприємств, установ і організацій, продуктами виробництва, пально-мастильними матеріалами, сировиною, а також забруднення атмосферного повітря промисловими й іншими шкідливими речовинами, якщо розмір заподіяного збитку, розрахованого на основі відповідних нормативних актів, затверджених у встановленому порядку, перевищує п'ятсот мінімальних розмірів заробітної плати.

При цьому спеціальна норма про кримінальну відповідальність за забруднення морського середовища була включена в Кримінальний кодекс УРСР тільки в 1974 р. під впливом приєднання СРСР до ряду міжнародних конвенцій шляхом видання ряду нормативних актів [8].

У зв'язку з підписанням СРСР Лондонської конвенції із запобігання забрудненню моря скиданням відходів та інших матеріалів 1972 р., Президія Верховної Ради СРСР видала Указ від 26 лютого 1974 р. «Про посилення відповідальності за забруднення моря речовинами, шкідливими для здоров'я людей або для живих ресурсів моря» [8], відповідно до якого до кримінальних кодексів радянських республік була включена норма, що встановлює кримінальну відповідальність за забруднення моря. Кримінальний кодекс УРСР, зокрема, було доповнено ст. 2281. В Указ вносилися зміни і доповнення Указами Президії ВР СРСР від 21.05.1980 р.; 08.09.1982 р.; 15.10.1982 р. [9].

Указ передбачав кримінальну відповідальність за забруднення внутрішніх морських і територіальних вод СРСР унаслідок незаконного скидання в цих водах із суден і інших плавучих засобів, повітряних суден, платформ чи інших штучно споруджених у морі конструкцій або невжиття необхідних заходів для запобігання втратам ними речовин, шкідливих для здоров'я людей чи для живих ресурсів моря, чи сумішей, що містять такі речовини понад установлені норми, або інших відходів і матеріалів, що можуть завдати шкоди зонам відпочинку чи перешкоджати іншим законним видам використання моря, і за забруднення вод відкритого моря внаслідок незаконного скидання з радянських суден і інших плавучих засобів, повітряних суден, платформ чи інших штучно споруджених у морі конструкцій чи невжиття необхідних заходів для запобігання втратам ними зазначених речовин, сумішей, відходів і матеріалів у порушення міжнародних договорів СРСР. Таким чином, диспозиція статті не включала наземні джерела, а щодо забруднення відкритого моря поширювалася тільки на судна під прапором СРСР і на випадки порушення міжнародних договорів СРСР. Частина 2 передбачала відповідальність за неповідомлення про таке забруднення, при цьому вже була відсутня вказівка на поширення норми тільки на радянські судна у випадках неповідомлення про випадки забруднення у відкритому морі.

У зв'язку з ратифікацією СРСР Лондонської конвенції із запобігання забрудненню моря скиданням відходів та інших матеріалів 1972 р., згідно з якою кожна держава-учасниця конвенції зобов'язана вживати на своїй території належних заходів щодо запобігання діям, які порушують цей акт, і покарання за них (п. 2 ст. VII), Президія Верховної Ради СРСР 21 травня 1980 р. прийняла Указ «Про внесення змін і доповнень до Указу Президії Верховної Ради СРСР «Про посилення відповідальності за забруднення моря речовинами, шкідливими для здоров'я людей або для живих ресурсів моря» [7]. Цим актом, зокрема, розширено назву Указу «Про посилення відповідальності за забруднення моря речовинами, шкідливими для здоров'я людей або для живих ресурсів моря, чи іншими відходами і матеріалами». Нова назва відображає всеосяжний характер регламентації цим нормативним актом питань, пов'язаних із захистом морського середовища, що відповідає змісту зобов'язань, прийнятих Радянським Союзом як учасником Лондонської конвенції 1972 р. Зміни стосувалися і змісту Указу. Його було доповнено новою статтею про кримінальну відповідальність за такі злочини, як «незаконне скидання з метою поховання в межах внутрішніх морських і територіальних вод СРСР із суден та інших плавучих засобів, повітряних суден, платформ чи інших штучно споруджених у морі конструкцій речовин, шкідливих для здоров'я людей або для живих ресурсів моря, або інших відходів і матеріалів, які можуть завдати шкоди зонам відпочинку чи перешкоджати іншим законним видам використання моря, а так само незаконне скидання з метою поховання у відкритому морі з радянських суден та інших плавучих засобів, повітряних суден, платформ чи інших штучно споруджених у морі конструкцій зазначених речовин, відходів і матеріалів». Президіям Верховних Рад союзних республік було доручено привести їхнє законодавство у відповідність до вказаного Указу. Відповідні зміни було внесено до ст. 2281 КК УРСР. Отже, в українському кримінальному законодавстві почали діяти норми із запобігання забрудненню морського середовища шляхом поховання шкідливих речовин, відходів і матеріалів на морському дні.

Проте в кримінально-правових нормах, що містяться в Кримінальному кодексі 1960 р., спрямованих на охорону морського середовища від забруднення, існував ряд прогалин і невідповідностей, у тому числі й у міжнародних нормах, зв'язаних як із предметом злочину, так і з об'єктивною стороною. На необхідність удосконалення кримінально-правових норм у сфері охорони морського середовища від забруднення, розмежування відповідальності за різні злочини, зв'язані з охороною моря, більш чіткого визначення складу злочину ще в 1978 р. справедливо звертала увагу Л.В. Сперанська [21, с. 105].

Стаття 2281 передбачала відповідальність за незаконне скидання з метою поховання в межах внутрішніх морських і територіальних вод України із суден та інших плавучих засобів, повітряних суден, платформ чи інших штучно споруджених у морі конструкцій речовин, шкідливих для здоров'я людей або для живих ресурсів моря, або інших відходів і матеріалів, які можуть завдати шкоди зонам відпочинку чи перешкоджати іншим законним видам використання моря, а так само незаконне скидання з метою поховання у відкритому морі із суден та інших плавучих засобів, повітряних суден, платформ чи інших штучно споруд-

жених у морі конструкцій зазначених речовин, відходів і матеріалів, якщо розмір заподіяних збитків, розрахованих на основі відповідних нормативних актів, затверджених у встановленому порядку, перевищує п'ятсот мінімальних розмірів заробітної плати.

Основний безпосередній об'єкт передбачених ст. 2281 злочинів – здоров'я людей і живих ресурсів моря, додатковий безпосередній об'єкт – зони відпочинку й інші законні види використання моря [10, с. 133].

Одночасно в КК України 1961 р. діяла ст. 228, якою передбачена відповідальність за забруднення рік, озер, водоймищ, каналів, ставків, тимчасових водотоків, джерел і інших водних об'єктів, підземних вод неочищеними і незнешкодженими стічними водами, залишками і відходами промислових, сільськогосподарських, комунальних і інших підприємств, установ і організацій, продуктами виробництва, пально-мастильними матеріалами, сировиною.

Таким чином, у кримінальному законодавстві України до 2001 р. злочинні дії, пов'язані із забрудненням морського середовища з джерел, розташованих на суші, не були відмежовані від інших злочинів, пов'язаних із забрудненням вод і водних об'єктів. Притягнути до кримінальної відповідальності за такі дії можна було чи шляхом поширюваного тлумачення диспозиції ст. 228 КК України, здійснюваного з урахуванням змісту поняття «води (водні об'єкти)», передбаченого ст. 3 Водного кодексу України (до цього поняття законом включені, зокрема, внутрішні морські води та територіальне море), чи поширюючи дію ст. 2281 КК України на забруднення морського середовища з наземних джерел.

Основні склади злочинів, що зазіхають на якість морського середовища у формі його забруднення, були передбачені в ч. 1 ст. 228 і ч. 1 ст. 2281 КК України, а частини 2 зазначених статей передбачали ті самі склади, але з обтяжуючими вину обставинами, ч. 3 ст. 2281 – причетність до злочинів, передбачених у чч. 1 і 2 ст. 2281.

У ст. 2281 Кримінального кодексу 1960 р. (що діяв в Україні до 2001 р.) була передбачена відповідальність за незаконне скидання з метою поховання в межах внутрішніх морських і територіальних вод України, а також незаконне скидання з метою поховання у відкритому морі. Тим самим у нормі не був відбитий особливий статус виключної (морської) економічної зони, особливості поширення кримінальної юрисдикції України щодо різних морських просторів, а також суб'єктний склад осіб, що підлягають відповідальності, з урахуванням норм міжнародного права і національного законодавства України, хоча Україна встановила виключну (морську) економічну зону ще в 1995 р. [6].

У Кримінальному кодексі України від 5 квітня 2001 р. норми, що передбачають відповідальність за злочини, зв'язані із забрудненням морського середовища, зазнали істотних змін у порівнянні з Кримінальним кодексом 1960 р. Чинний Кримінальний кодекс України 2001 р., на відміну від Кримінального кодексу 1960 р., містить одну статтю, безпосередньо спрямовану на охорону морського середовища від забруднення (ст. 243 КК України) з усіх джерел.

Частина 1 ст. 243 Кримінального кодексу України передбачає відповідальність за забруднення моря в межах внутрішніх морських чи територіальних

вод України або в межах вод виключної (морської) економічної зони України матеріалами чи речовинами, шкідливими для життя чи здоров'я людей, або відходами внаслідок порушення спеціальних правил, якщо це створило небезпеку для життя чи здоров'я людей або живих ресурсів моря чи могло перешкодити законним видам використання моря, а також за незаконне скидання чи поховання в межах внутрішніх морських чи територіальних вод України чи у відкритому морі зазначених матеріалів, речовин і відходів.

Таким чином, можна говорити про дві форми вчинення злочину, передбачені ч. 1 ст. 243 Кримінального кодексу України, – порушення спеціальних правил, що спричинило забруднення моря шкідливими матеріалами, речовинами, а також відходами і створило небезпеку для життя чи здоров'я людей або живих ресурсів моря чи могло перешкодити законним видам використання моря, і – незаконне скидання чи поховання зазначених матеріалів, речовин і відходів [19, с. 698].

Причому стосовно першої форми йдеться про відповідальність за забруднення моря в межах внутрішніх морських чи територіальних вод України або в межах вод виключної (морської) економічної зони України, а другої – у межах внутрішніх морських чи територіальних вод України чи у відкритому морі.

Кваліфікуючими ознаками злочину в першій і другій його формах (ч. 2 ст. 243) є спричинення загибелі або захворювання людей, масової загибелі об'єктів тваринного і рослинного світу або інших тяжких наслідків.

Основний безпосередній об'єкт злочину – встановлений порядок використання та охорони моря, екологічна безпека морського середовища. Додатковий об'єкт – життя та здоров'я особи, власність, інші блага.

До предмета злочину належать внутрішні морські води, територіальні води України, води виключної (морської) економічної зони України, відкрите море [19, с. 698].

Під відкритим морем автори Науково-практичного коментарю Кримінального кодексу України розуміють простір морів та океанів, який не входить у внутрішні й територіальні води України або іншої держави, на який не поширюється нічий суверенітет і використання якого регулюється міжнародно-правовими нормами [19, с. 698]. Таким чином, до відкритого моря належить і виключна (морська) економічна зона України.

Але таке визначення відкритого моря застаріло, не враховує існуючої класифікації морських просторів, виділення нової категорії – архіпелажних вод, питання юрисдикції щодо захисту і збереження морського середовища виключної економічної зони не відповідають міжнародному праву і вітчизняному законодавству. Незважаючи на відсутність визначення відкритого моря в Конвенції 1982 р., у ст. 86 цієї Конвенції зазначено, що положення Частини VII застосовуються до всіх частин моря, які не входять ні у виключну економічну зону, ані в територіальне море чи внутрішні води будь-якої держави, ані в архіпелажні води держави-архіпелагу. Однак К. Хакапаа, розглядаючи питання юрисдикції держав у сфері захисту морського середовища від забруднення, зазначає, що відкрите море включає всі частини моря, що не входять у внутрішні

води, територіальне море чи виключну економічну зону будь-якої прибережної держави чи в архіпелажні води держави-архіпелагу [23, с. 337]. Якщо звернутися до вітчизняного законодавства, то виникає колізія зі ст. 2 Закону України «Про виключну (морську) економічну зону України». На нашу думку, проблема полягає як у визначенні поняття відкритого моря стосовно ст. 243 КК України, так і в диспозиції аналізованої статті.

У ст. 243 Кримінального кодексу України йдеться про «забруднення моря», термін, що також використаний у назві статті. Море не є правовою категорією: розрізняють окремі види морських просторів, а забрудненню піддається морське середовище.

Використання категорії «забруднення море» не відповідає ні міжнародним нормам, ані вітчизняному законодавству, ані практиці інших держав. Загальноприйнятим є термін «забруднення морського середовища», а не «забруднення моря» [18, с. 22-2; 16, с. 20]. У п. 4 ст. 1 Конвенції 1982 р., ч. 1 ст. 2 Конвенції 1992 р. дається розгорнуте і загальноприйняте визначення: «забруднення морського середовища», що означає привнесення людиною, прямо чи посередньо, речовин або енергії в морське середовище, включаючи естуарії, що призводить або може призвести до таких згубних наслідків, як шкода живим ресурсам і життю в морі, небезпечна для здоров'я людини, створення перешкод для діяльності на морі, у тому числі для рибальства та інших правомірних видів використання моря, зниження якості використовуваної морської води та погіршення умов відпочинку. Частина XII Конвенції 1982 р. має назву «Захист й збереження морського середовища».

Про забруднення морського середовища йдеться у ст. 26 «Забруднення морського середовища» Закону України «Про виключну (морську) економічну зону України».

Аналогічна стаття у КК РФ носить назву «Забруднення морського середовища» (ст. 252 КК РФ), а предметом є морське середовище, що охоплює внутрішні морські води, територіальне море РФ і води відкритого моря, і, відповідно, предметом є морське середовище відповідних морських просторів [24, с. 56].

Як зазначено в Науково-практичному коментарі Кримінального кодексу України, внутрішні морські води, територіальні води України, води виключної (морської) економічної зони України, відкрите море є предметом злочину [19, с. 698]. На наш погляд, предмет злочину сформульований не точно. Предметом злочину є, з урахуванням вищевикладеного, морське середовище.

Зазначені зміни в кримінальному законодавстві України приведуть до гармонізації національного законодавства з міжнародними правом, забезпечать ефективну реалізацію норм і принципів міжнародного морського права, що стали частиною національної правової системи.

Література

1. Конвенция Организации Объединенных Наций по морскому праву 1982 г. <http://zakon1.rada.gov.ua>

2. Конвенція про запобігання забрудненню моря скидами відходів та іншими матеріалами 1972 р. // <http://zakon1.rada.gov.ua>
3. Міжнародна конвенція по запобіганню забрудненню з суден 1973 р., з поправками 1984, 1985, 1987, 1990 і 1992 р. з Протоколом 1978 року до неї // <http://zakon1.rada.gov.ua>
4. Конвенція про захист Чорного моря від забруднення 1992 р. // <http://zakon1.rada.gov.ua>
5. Кримінальний кодекс України від 5 квітня 2001 р. // <http://zakon1.rada.gov.ua>
6. Про виключну (морську) економічну зону України : Закон України від 16.05.1995 р., зі змінами, які внесені Законами від 6.03.1996 р. та від 17.12.1996 р. // Відомості Верховної Ради України. – 1995. – № 21. – Ст. 152; 1996. – № 15. – Ст. 70; 1997. – № 6. – Ст. 49.
7. О внесении изменений и дополнений в Указ Президиума Верховного Совета СССР «Об усилении ответственности за загрязнение моря веществами, вредными для здоровья людей или живых ресурсов моря» : Указ Президиума Верховного Совета СССР // Ведомости Верховного Совета СССР. – 1980. – № 22. – Ст. 425.
8. Об усилении ответственности за загрязнение моря веществами, вредными для здоровья людей или живых ресурсов моря : Указ Президиума Верховного Совета СССР [Электронный ресурс] // Ведомости Верховного Совета СССР. – 1974. – № 10. – Ст. 161. – Режим доступа: http://www.libussr.ru/doc_ussr/usr_8259.htm.
9. Укази Президії ВР СРСР: от 21.05.1980 г. // Ведомости ВС СССР. – 1980. – № 22. – Ст. 425; от 08.09.1982 г. // Ведомости ВС СССР. – 1982. – № 37. – Ст. 698; от 15.10.1982 г. // Ведомости ВС СССР. – 1982. – № 42. – Ст. 793.
10. Государственно-правовое управление качеством прибрежных вод моря. На материалах северо-западной части Черного моря / под общ. ред. проф. А.В. Сурилова. – К. ; О. : Вища шк., 1986.
11. Денисов В.Н. Развитие теории и практики взаимодействия международного и внутреннего права / В.Н. Денисов // Реализация международно-правовых норм во внутреннем праве. – К., 1992. – С. 7-24.
12. Казанский П. Введение в курс международного права / П. Казанский. – О., 1901.
13. Кириленко В.П. Мореплавание и предотвращение загрязнения Мирового океана: (Международно-правовые аспекты) / В.П. Кириленко, В.Ф. Сидорченко. – М. : Транспорт, 1985.
14. Князькина А.К. Конвенционные преступления в уголовном праве Российской Федерации: понятие, виды, общая характеристика : монография / А.К. Князькина, под ред. А.И. Чучаева. – М. : Проспект, 2010.
15. Короткий, Т.Р. Имплементация международно-правовых норм в сфере охраны морской среды от загрязнения в уголовное законодательство Украины / Т.Р. Короткий // Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр. – О. : Юрид. літ., 2002. – Вип. 15. – С. 50-53.
16. Короткий Т.Р. Международно-правовая охрана морской среды от загрязнения с судов : монография / Т.Р. Короткий. – О. : Латстар, 2002.
17. Курс советского уголовного права. Преступления против государственного аппарата и общественного порядка. Воинские преступления. (Особенная часть) : в 6 т. – М. : Наука, 1971. – Т. VI.
18. Мировой океан и международное право: Защита и сохранение морской среды. – М. : Наука, 1990.
19. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України / за ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – 4-те вид., перероб. та доп. – К. : Юрид. думка, 2007.
20. Покрещук О. Національно-правова імплементація норм міжнародного права по захисту морського середовища від забруднення в СРСР / О. Покрещук // Рад. право. – 1990. – № 5. – С. 68-71.
21. Сперанская, Л. П. Международно-правовая охрана морской среды / Л.П. Сперанская. – М. : Наука, 1978.
22. Фердросс А. Международное право / пер. с нем. Ф.А. Кублицкого, Р.Л. Нарышкиной ; под ред. и с предисл. Г.И. Тункина. – М. : Изд-во иностр. лит., 1959.
23. Хакапаа К. Загрязнение морской среды и международное право / К. Хакапаа ; пер. с англ. В. . Киселева под ред. и со вступ. ст. А.Л. Маковского. – М. : Прогресс, 1986.
24. Экологические преступления : науч.-практ. пособие / А.Г. Князев, Д.Б. Чураков, А.И. Чучаев; под ред. А.Г. Князева. – М. : Проспект, 2009.

Анотація

Короткий Т.Р. Историко-правовой анализ имплементации международно-правового запрета загрязнения морской среды в уголовное законодательство Украины. – Статья.

Рассмотрены теоретические и практические проблемы имплементации международно-правового запрета загрязнения морской среды в национальное законодательство и генезис уголовной ответственности за загрязнение морской среды в национальном законодательстве Украины.

Ключевые слова: имплементация, уголовная ответственность, загрязнение морской среды.

Summary

Korotkyi T.R. Historical and legal analysis of the implementation of international legal prohibition of pollution of the marine environment in the criminal law of Ukraine. – Article.

The article deals with the theoretical and practical problems of implementation of international legal prohibition of pollution of the marine environment in national legislation and the genesis of criminal responsibility for marine pollution in the national legislation of Ukraine.

Key words: implementation, criminal responsibility, marine pollution.

УКД 347.454

С.В. Білуга

ПРЕДМЕТ ВИБОРЧОГО СПОРУ: ПОНЯТТЯ ТА СУТНІСТЬ

В останній час дедалі більше дослідників зосереджують свою увагу на конструюванні структури правового спору. Вивчення юридичної конструкції виборчого спору зумовлює не лише формулювання його поняття, але й виокремлення складових частин (елементів) та формування із них єдиної узагальненої моделі [1]. Слід відзначити, що це питання має не лише важливе теоретичне, але і практичне значення, оскільки сприяє як удосконаленню правового регулювання, так і судового розгляду цієї категорії справ адміністративними судами. Конструкція виборчого спору, як і будь-яка юридична модель, становить спрощений образ, абстракцію, яка стає показником правових явищ [2]. Значення конструкції виборчого спору полягає в тому, що притаманна їй наглядність і чіткість створює умови для узагальнення знань та приведення їх у впорядковану систему, полегшуючи розуміння й інтерпретацію досліджуваних об'єктів [3].

Якщо звернути увагу на найбільш відомі юридичні конструкції, такі, як «склад правопорушення», «зміст правовідношення», «структура правової норми», «механізм правового регулювання», то слід відмітити, що спільним